Unele considerații istoriografice cu privire la istoria şi activitatea Dicasteriei Duhovniceşti din Chişinău

Marcel PLĂMĂDEALĂ

Istoria spirituală a spaţiului dintre Nistru şi Prut este una şi bogată în evenimente, dar şi complexă ca probleme ce nu au fost încă elucidate. Situaţia este şi mai complexă în cazul secolului al XIX-lea, atunci când acest teritoriu este anexat Imperiului Rus ce a încercat o reformare nu numai de ordin cantitativ (ne referim în primul rând la intervenţia pentru schimbarea componentei naţionale) dar şi cantitativ restructurând şi viaţa religioasă a Bisericii Ortodoxe.

Tocmai din aceste considerente în vizorul cercetătorilor a fost şi rămân în continuare importante studierea instrumentelor prin intermediul cărora şi s-au efectuat aceste transformări unul din acestea fiind Dicasteria Duhovnicească din Chişinău – organul executiv al eparhiei noi înfiinţate – cea a Chişinăului şi Hotinului.

Printre primele lucrări care pot fi utile pentru studiile de genul respectiv este cea a lui Arsenii Stadniţkii ce se referă la activitatea Mitropolitului Gavriil Bănulescu-Bodoni, dar care conţine şi o serie de informaţii importante pentru reconstituirea istoriei formării şi competenţelor cu care a fost investită Dicasteria din Chişinău.

Pentru perioada interbelică nu pot să nu fie menţionate lucrările semnate de C.N. Tomescu, care publică o serie de articole în revista *Arhivele Basarabiei*, ce conţin informaţii şi cu referire la noul organism al Bisericii Ortodoxe, precum şi lucrarea de referinţă a istoricului Nicolae Popovskii ce tratează toata istoria Bisericii Ortodoxe sub stăpânirea rusă ce evident include şi date importante despre Dicasteria Duhovnicească a acesteia din Basarabia.

Printre lucrările recente am menţiona cele semnate de Boris Buzilă cu referire la viaţa religioasă din Basarabia din perioada dată precum şi câteva materiale semnate de către Marin Cij.

Prin urmare analiză sumară a materialelor istoriografice ne duce la o concluzie clară a necesităţii studierii a acestei instituţii a Bisericii ortodoxe din Basarabia cu un accent necesar ce necesită a fi pus pe materialele păstrate la Arhiva Naţională a Republicii Moldova.